

gistruoti visų aptiktų instrumentų gamybos ir išgaunamų garsų parametrai, nurodoma kiekvieno *ligavkos* gamintojo pavardė, gimimo data ir vietovė. Iš lentelių matyti, kad dažniausiai šis instrumentas gaminamas iš pušies šakos. Apie pušį ne vienas meistras sako, kad ji „geriausiai atmuša balsą“, pušies „garsiausias, gražiausias balsas“. Bet yra ir kitų nuomonių – giriamą apskritai lengva mediena, greta pušies – klevo, eglės, gluosnio, liepos, maumedžio ir kt. Įdomu, kad šiuolaikiniai meistrai mėgsta pasidaryti

gerokai ilgesnius nei anksčiau instrumentus. P. Dahligo suregistruotų *ligavkų* ilgis buvo nuo 98 iki 197 cm. Dabar ilgį riboja tik tai, kad vykstant į konkursus (jie rengiami per adventą ir labai suaktyvino „ligavkininkų“ judėjimą) ilgesnio nei du metrai instrumento neįmanoma vežti automobilyje. Senieji instrumentai buvo gana paprasti, o šiuolaikiniai vis dažniau išpuošiami. Pūtėjai šitaip jau išreiškia savąsias menines ambicijas.

Taigi tradicijos keičiasi, tačiau *ligavkų* melodijos tebeskamba.

Živilė Ramoškaitė

Proverbium: Yearbook of International Proverb Scholarship, vol. 23. Edited by Wolfgang Mieder. Burlington, Vermont: The University of Vermont, 2006. – 530 p.

Naujausias „Proverbium“ numeris dedikuotas žymiam folkloristui Alanui Dundesui (1934–2005). Kaip žurnalo priedas publikuojami dviejų mokslininkų, gerų bičiulių, Alano Dundeso ir Wolfgango Miederio susirašinėjimo laišškai („*Best of All Possible Friends*“: *Three Decades of Correspondence Between the Folklorists Alan Dundes and Wolfgang Mieder. Burlington, Vermont: The University of Vermont, 2006*). Nekrologe W. Miederis pristato vieną iš daugybės A. Dundeso interesų sričių – paremiologijos tyrimus, akcentuoja gilią mokslininko išvalgą, provokatyvų mąstymą ir nepaprastą gebėjimą perteikti savo idėjas.

Šis „Proverbium“ spalvingas ir tyrimų geografija, ir temų įvairovė, bet akivaizdu, kad daugeliui autorių itin aktualus, įdomus tradicijos ir inovacijos santykis: kalbama apie patarlių gyvumą dabarties pasaulyje, apie žmogaus gebėjimą pritaikyti šiuos tradicinės išminties krislus naujuose socialiniuose ir kultūriniuose kontekstuose.

Pasaulinei paremiologų bendruomenei pristatomi keli naujaisi jorubių patarlių tyrinėjimai. Nedidelė Abimbola O. Adesoji studija, kurioje jorubių patarlėse ieškoma tikrų istorinių faktų paliudijimų, galėtų būti įdomi ne vien paremiologams, nes čia nemaža dėmesio skiriama žodinės tradicijos tyrimų apžvalgai, mėginama apibrėžti žodinės tradicijos sąvoką. Pasak Abimbola O. Ade-

soji, per patarles galima geriau suvokti įvairius jorubių istorijos aspektus, o ypač specifinę atskirų jorubių bendruomenių raidą. Abimbola O. Adesoji tikslas – parodyti, jog patarlės, kurios yra „savotiška jungtis tarp praeities ir dabarties“, aktualios ne vien kaip priemonė pamokyti, nurodyti ar prajuokinti, bet kad tai yra svarbus informacijos šaltinis apie žmones ir ypač apie jų istoriją.

Gausu straipsnių, kuriuose nagrinėjami konkretūs patarlių įvaizdžiai: darbas, darbštumas, vaiko įvaizdis jorubių patarlėse, psichosocialinis moters poveiklis ispanų patarlėse, vynas graikų patarlėse, šeima rusų patarlėse. Neslihan Kansu-Yetkiner studijoje nagrinėjamos turkų kalbos gimininės konstrukcijos ir parodoma, kaip turkų patarlėmis atspindimas tradiciškai susiklostęs požiūris į moterį, jos padėtį šeimoje ir visuomenėje.

Sandra Grady pristato savitą vizualinių afrikiečių patarlių gyvavimo būdą – užrašus ant moteriškų audinių *kanga*, nepelnytai nesulaukiantį folkloro tyrėjų dėmesio. *Kanga* – spalvinga ornamentuota medvilninė skepeta, Rytų Afrikoje daugiau kaip šimtmetį naudojama ir kaip moterų aprangos dalis, ir kaip interjero ar buities daiktas – paklotas, rankšluostis ir pan. Rytų Afrikos *kanga* užrašais išreiškiamos socialinės vertybės ir nuolatiniai gyvenimo pokyčiai, tačiau įdomiausia yra tai, jog tokiu diskursu moterims suteikiama galimybė bendrauti ir išreikšti savo kūrybiš-

kumą, o drauge nepažeisti elgesio ir socialinio bendravimo normų.

Bode Agbaje straipsnyje apžvelgiamas jorubių tradicinių patarlių modernėjimo procesas, Vakarų civilizacijos poveikis. Pasak autoriaus, patarlės modernėja dviem būdais: pirma, randasi naujų išvalgų, o drauge ir naujų posakių; antra, naujais posakiais atvirai neigiami visuotinai priimti teiginiai. Straipsnyje pateikiama daug tradicinių jorubių patarlių ir pagal jas sukurtų vadinamųjų naujųjų patarlių, aiškinamas jų prasmės kitimas, atkreipiamas dėmesys į pakitusią vartoseną. Patarlių modernėjimo procesui nagrinėti skirtas ir Sailal Arimi straipsnis su indoneziečių patarlių pavyzdžiais, kur pagrindiniu moderninimo įrankiu ir šiuolaikinių patarlių gyvavimo pamatu laikoma parodija. Teikiama mintis, jog neprofesionalui mūsų dienomis jau netgi sunku atskirti, kur patarlė, o kur jos parodija. Modernioms patarlių gyvavimo atmainoms tirti skirtas ir Hrisztalina Hrisztova-Gotthardt straipsnis apie bulgarų antipatarles internete.

Frits van der Kuip straipsnyje pristatomas anoniminių 1641 metų patarlių rinkinėlis fryzų kalba. Nors įprasta manyti, kad dauguma rinkinio patarlių yra tarptautinės kilmės ir perimtos iš kitų šaltinių, autorius svarsto, ar surinktosios patarlės bei kitokie vaizdingieji posakiai negalėję būti užrašyti iš to meto šnekamosios fryzų kalbos. Straipsnio gale pridedamas patarlių ir posakių, kurių jokių atitikmenų kitomis kalbomis nerasta, sąrašas.

Lyginamojoje Tanios Dimitrovos Lalevos studijoje ieškoma bulgarų ir ispanų patarlių panašumų.

Solidi Wolfgango Miederio studija „Nuo *malūnų galvoje iki kovos su vėjo malūnais*: patarliškos aliuzijos į Servanteso „Don Kichotą“ istorija ir prasmė“ skirta vienam iš vadinamųjų knyginių, t. y. literatūrinės kilmės, kovos su malūnais įvaizdžiui apžvelgti. Čia gilinamasi į vėjo malūnų simbolio prasmę, pateikiama šios scenos iliustracijų iš „Don Kichoto“ leidinių įvairiomis kalbomis XVII a.–XX a. pradžioje ir pavyzdžių, kaip kovos su malūnais epizodas vaizduojamas šiuolaikinėse karikatūrose bei komikuose, apžvelgiama Migelio Servanteso kūrybos tyrinėtojų kovos su malūnais scenos interpretavimas, frazeologizmų „kovoti su vėjo malūnais“, „kova su vėjo malūnais“ variavimas. Autoriaus manymu, iš itin gausiai tekste vartojamų patarlių bei vadinamųjų patarlių dvikovų matyti ne tik M. Servanteso noras į Sančos Pančos ir Don Kichoto diskursus įdėti liaudies išminties ir gero humoro, bet ir ironiškas rašytojo požiūris į patarlių vartojimo maniją vadinamajame aukšiniame Europos patarlių amžiuje (XVI a.–XVII a. pirmoji pusė). Apibendrinamas savo tyrimą, autorius teigia, jog per keturis šimtus metų, t. y. nuo tada, kai buvo sugalvotas M. Servanteso Don Kichoto ir Sančos Pančos patirtas nuotykis su vėjo malūnais, šis epizodas tapo kultūriniu simboliu ir kaip universalus idealistinės žmonijos kovos už geresnį pasaulį įvaizdis jis atsparus bet kokiems laiko išbandymams.

Žurnalo pabaigoje pateikiama naujausių patarlių sąvadų (86 pozicijos) ir tarptautinių paremiologinių tyrinėjimų bibliografijos (360 pozicijų).

Dalia Zaikauskienė